

СТАН СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ НА ВИПАДОК ТРАВМИ (СМЕРТІ) НА ВИРОБНИЦТВІ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОГО СТАНУ

Катерина Віталіївна КОМПАНІЄЦЬ,

*студентка групи 74бю кафедри права гуманітарно-
правового факультету Національного
аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського
"Харківський авіаційний інститут"*

Науковий керівник: *Гуцу С.Ф., доцент,
канд. юрид. наук*

Державна політика в галузі охорони праці повинна бути спрямована на створення належних, безпечних і здорових умов праці, запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням. Проте статистичні дані щодо виробничого травматизму кожного року показують стабільно високі показники кількості нещасних випадків на виробництві. Причини високого рівня виробничого травматизму і професійних захворювань носять складний, комплексний характер. Вони залежать від економічних, політичних і соціальних чинників. З початком збройної агресії Росії проти України ризики для здоров'я і життя людей, що продовжують виконання трудових обов'язків збільшуються в рази. Не менш актуальною проблемою є приховування отримання травм внаслідок ворожих обстрілів на виробництві. Реальний стан виробничого травматизму насправді дуже відрізняється від того, що нам показують статистичні дані. Зменшенню кількості зареєстрованих нещасних випадків сприяє окрім всього іншого й недосконалість чинного законодавства, а саме його невідповідність вимогам сьогодення. Як наслідок, частина нещасних випадків, які стаються з працівниками не розслідуються, оскільки їх не пов'язують з виробництвом, а отже такі нещасні випадки не можуть бути підставою для отримання відповідних соціальних послуг та матеріального забезпечення особами, які опинилися в складних життєвих ситуаціях.

Питання правового регулювання соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання були предметом уваги у працях таких вчених: М. І. Боднарука, О. О. Гаврилової, Д. М. Кравцова, О. Л. Кучми, О. В. Москаленко, С. М. Прилипка, О. В. Соловйова, Н. М. Хуторян, Г. І. Чанишевої, О. М. Ярошенка, О. П. Сорока, Г. А. Трунова, Н. Б. Болотіна, В. Я. Буряк, С. М. Синчук, В. І. Щербина та інші.

За даними Міжнародної організації праці, щорічно в світі фіксують близько 340 млн нещасних випадків на виробництві та 160 млн жертв професійних захворювань. Щороку з цих же причин гине 2,3 млн людей.

Через напад Росії на Україну 24 лютого 2022 року кількість смертей та травматизму людей підвищилась. Велика кількість жінок та дітей залишилися чоловіка-годувальника, чоловіки та жінки отримали травми, які обмежили їх працездатність або повністю втратили працездатність. Такі люди

звертаються до Фонду соціального страхування України (далі – Фонд, ФССУ) за допомогою. Так, з початку збройної агресії Російської Федерації 24 лютого і станом на 12 квітня Державна служба України з питань праці (далі – Держпраця) зареєструвала вже 110 нещасних випадків на виробництві, що підлягають спеціальному розслідуванню, в яких постраждав 191 працівник, у тому числі 115 – зі смертельним наслідком. Серед них 33 нещасних випадки сталися саме внаслідок поранень, отриманих працівниками під час виконання трудових обов'язків через активні бойові дії. В результаті таких нещасних випадків поранено 94 працівники, у тому числі 50 - зі смертельним наслідком. За всіма цими нещасними випадками Держпраці та її територіальними органами утворено комісії та проводяться спеціальні розслідування [1].

На 11 травня 2022 року Фонд соціального страхування України продовжує здійснювати страхові виплати за квітень – станом на сьогодні щомісячні виплати отримали майже 100 тисяч потерпілих на виробництві та членів їх родин. Загалом перераховано на банківські картки або доставлено листонашою вже 651 мільйон гривень квітневих страхових виплат [2].

Щомісячні страхові виплати від Фонду соціального страхування України також будуть призначені для всіх осіб, які постраждали під час виконання професійних обов'язків внаслідок бойових дій і отримали стійку втрату працездатності або інвалідність. Такі виплати в повному обсязі компенсують потерпілим втрачений заробіток відповідно до ступеня втрати працездатності.

Особливості фіксації, розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві під час воєнного стану та в зоні бойових дій здійснюється на підставі Указу Президента України “Про введення воєнного стану в Україні” від 24 лютого 2022 р. № 64/2022 [3]. Крім того, Кабінет Міністрів України Постановою від 17.04.2019 року № 337 вніс необхідні зміни та виклав Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві (далі - Порядок) у новій редакції [4]. Зокрема, через нагальну потребу до переліку подій, що призвели до нещасних випадків, гострих професійних захворювань (отруєнь), аварій на виробництві, уряд додав події суспільного життя, як-от оголошена та неоголошена війна, терористичний акт, протиправні дії третіх осіб тощо.

Тобто нещасні випадки, які трапляються з працівниками під час виконання трудових (посадових) обов'язків унаслідок зазначених вище подій, незалежно від наявності впливу небезпечних, шкідливих або інших виробничих чинників, підлягають розслідуванню згідно з Порядком. Окрім того, надалі держава повинна забезпечити конституційні гарантії реалізації застрахованими особами своїх прав на соціальний захист.

Процедуру розслідування нещасних випадків, що сталися з працівниками внаслідок отримання поранень під час ведення бойових дій, визначає Порядок. Ця процедура така сама, як і для всіх інших видів нещасних випадків. Водночас через воєнний стан і реальну небезпеку Держпраці рекомендує ухвалювати рішення про створення комісії (спеціальної комісії) та проведення розслідування в кожному конкретному нещасному випадку, зважаючи на міркування безпеки для членів комісії та саму можливість проведення розслідування.

Якщо провести розслідування неможливо через загрозу життю і здоров'ю членів комісії, Держпраці пропонує максимально фіксувати, збирати та документувати інформацію, що надходить або стає відомою про нещасні випадки на виробництві, щоб надалі розслідувати їх після нормалізації ситуації. Щодо розпочатих і незавершених через бойові дії розслідувань (спеціальних розслідувань) нещасних випадків Держпраці пропонує продовжити строки їх розслідування до створення умов належного їх завершення [1].

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua/main-news/derzhpratsi-prodovzhuie-zabezpechuvaty-provedennia-rozsliduvannia-neshchasnykh-vypadkiv-v-umovakh-voiennoho-stanu/>
2. Офіційний сайт Фонду соціального страхування України. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/article/981518;jsessionid=A35E04D2026F3C0B8BB8B703B9B8C937>
3. Про введення воєнного стану в Україні. Закон України від 24.02.2022 року № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>
4. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 року № 337. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#n12>